

RIIGIKOHUS

DISTSIPLINAARKOLLEEGIUM

OTSUS

Distsiplinaarasja number	9-13/24-2
Otsuse kuupäev	24. september 2024
Kohtukoosseis	Eesistuja riigikohtunik Paavo Randma, liikmed riigikohtunik Kai Kullerkupp, riigikohtunik Julia Laffranque, ringkonnakohtunik Indrek Parrest ja maakohtunik Fred Fisker
Kohtuasi	A Maakohtu kohtuniku X distsiplinaarasi; kohtunik on distsiplinaarasja menetlemise ajaks kolleegiumi 15. juuli 2024. a määrusega teenistusest kõrvaldatud
Distsiplinaarmenetluse algatajad	Riigikohtu esimees Villu Kõve ja A Maakohtu esimees
Asja läbivaatamise kuupäev	30. august 2024
Istungil osalenud isikud	A Maakohtu kohtunik X Riigikohtu esimees Villu Kõve A Maakohtu esimees
Istungit protokollis Riigikohtu personalispetsialist Kristi Jakobsoo	

RESOLUTSIOON

1. Tunnistada kohtunik X süüdi ametikohustuste täitmata jätmises ja mittekohases täitmises.
2. Karistuseks määrata kohtunik X-le ametist tagandamine.
3. Jätta kuni käesoleva otsuse jõustumiseni muutmata distsiplinaarkolleegiumi 15. juuli 2024. a määrusega kohaldatud meede, s.o kohtunik X distsiplinaarasja menetlemise ajaks teenistusest kõrvaldamine ühes palga vähendamisega poole võrra.
4. Otsuse peale on kohtunikul õigus esitada kaebus Riigikohtu üldkogule otsuse kuulutamisest alates 30 päeva jooksul. Otsus jõustub pärast nimetatud tähtaja möödumist, kui kohtunik pole esitanud kaebust Riigikohtu üldkogule.

DISTSIPLINAARSÜÜDISTUS JA KARISTUSETTEPANEK

1. Riigikohtu esimees Villu Kõve esitas 25. juunil 2024. a A Maakohtu kohtunikule X-le distsiplinaarsüüdistuse seoses kohtuniku ametikohustuste täitmata jätmise ja mittekohase täitmisega. 5. juulil 2024. a esitas samasisulise süüdistuse kohtunik X-le ka A Maakohtu esimees. Distsiplinaarkolleegiumi esimehe P. Randma 8. juuli 2024. a määrusega liideti süüdistused ühte menetlusse. Kõnealustes süüdistustes tehakse kohtunikule järgmised etteheited.

Riigikohtu esimehe ja A Maakohtu esimehe süüdistus seoses tsiviilasjaga nr 2-20-16862

2. Tsiviilasi on kohtunik X menetluses juba 18. novembrist 2020. Selle aja jooksul on toimunud vaid üks istung (10. veebruaril 2021) ja esineb ulatuslikke tegevusetuse perioode. Arvestades, et tsiviilasja esemeks on 3000 euro suurune võlanõue ja menetlusosalistel on olnud võimalik oma seisukohti esitada mitme aasta jooksul, jääb arusaamatuks, miks ei ole jõutud lõplahendini.
3. 8. juulil 2022 esitas hageja esindaja vastuväite kohtu tegevusele. Kohtunik X jättis vastuväite 7. juuli 2023. a määrusega läbi vaatamata. Seega kulus kohtunikul vastuväite lahendamiseks üks aasta. Ehkki kohus võib vastuväite lahendada ka järgmisel kohtuistungil või kohtulahendis, oli antud juhul selle kohene lahendamine vajalik, kuivõrd sellest sõltus kostjate vastuväidete ja tõendite esitamise vajadus ning asja edasine kulg. Jääb selgusetuks, millest tekkis aastane viivitus, mis sisuliselt seiskas selleks ajaks menetluse.
4. Kohtunik X on jätnud vastamata kostjate 25. septembri 2023. a päringule ja pole lahendanud kostjate esindaja 8. septembri 2023. a, 25. oktoobri 2023. a, 10. aprilli 2024. a ja 19. aprilli 2024. a taotlusi kohtuasjas istungi määramiseks. Puudub selgitus, miks ei ole kohtunik menetlusosaliste päringule vastanud ja taotlusi lahendanud.
5. Kohtunik X-l on kohtuasja menetlemisel välja kujunenud teatud muster: esmalt küsib ta menetlusosalistelt seisukohti, võimaldab neid esitada pika aja jooksul, kusjuures menetlusosalised esitavad sageli lisaks täiendavaid taotlusi ja arvamusi, millele kohtunik ei vasta, misjärel möödub nende küsimisest mitu kuud ning kohtunik kordab menetlusest ülevaate saamiseks sama protsessi uuesti. Selle kinnituseks viidatakse süüdistuses järgnevale:
 - 3. veebruaril 2023 küsis kohtunik X, kas pooled soovivad tsiviilasja menetlust veel täiendada või võib asja sisulise arutamise lõpetada. Menetlusosalistel paluti esitada arvamus edasise menetluse käigu ja viisi kohta.
 - 31. augustil 2023 küsis kohtunik X, kas pooled soovivad tsiviilasja menetlust veel täiendada või võib asja sisulise arutamise lõpetada. Menetlusosalistel paluti esitada seisukoht edasise menetluse käigu ja viisi suhtes. Hageja esindaja esitas 28. septembril 2023 kohtule lõplikud seisukohad, kostjate esindaja esitas oma seisukohad 25. oktoobril 2023.
 - 5. aprillil 2024 küsis kohtunik X uuesti, kas pooled on nõus asja arutamist lõpetama või soovivad nad esitada täiendavad tõendeid.
6. 31. augustil 2023 määras kohtunik ühtlasi, et teeb asjas lahendi 27. novembril 2023. Tsiviilkohtumenetluse seadustiku (edaspidi TsMS) § 452 lg-test 3 ja 4, § 463 lg 2 ja § 478 lg 1 teisest lausest tuleneb, et kohtulahend tuleb avalikult teatavaks teha üldjuhul mitte hiljem kui 20 päeva pärast asja arutamise viimast istungit või kirjalikus menetluses taotluste ja dokumentide esitamiseks ettenähtud tähtpäeva möödumist. Kui selleks on mõjuv põhjus, eelkõige kohtuasja suur maht või eriline keerukus, tuleb lahend kuulutada mitte hiljem kui 40 päeva jooksul. Samuti on sõnaselgelt sätestatud, et kohtuotsuse avalikult teatavaks tegemise aja muutmiseks tuleb menetlusosalisi teavitada. Kohtunik ei ole asja uuendamisest või kohtuotsuse

väljakuulutamise aja edasilükkamisest pooli teavitanud. Samuti ei ole kohus tänaseni andnud pooltele sisulisi juhiseid menetluse edasise käigu osas, pooltele 5. aprillil 2024 saadetud kiri on oma olemuselt pigem formaalne tähtaegade andmine kui sisuline menetluse juhtimine.

7. Kohtunikul puudub kindel arusaam, kuidas tsiviilasja nr 2-20-16862 menetlust juhtida ja menetlusega edasi minna. Kohtunik X pole juhtinud tsiviilasja menetlust piisavalt aktiivselt ja efektiivselt, et tagada selle lahendamine mõistliku aja jooksul ja võimalikult väikeste kuludega.

A Maakohtu esimehe süüdistus

8. Maakohtu esimees nimetab süüdistuses lisaks eelnevale veel 16 kohtuasja, kus kohtunik on menetlust venitanud, jättes poolte taotlused ja vastuväited õigeaegselt lahendamata ning menetluse jätkamise viisi määramata. Kõigis neis asjades rikub kohtunik kohustust lahendada tsiviilasi mõistliku aja jooksul ja võimalikult väikeste kuludega. Konkreetselt tehakse etteheide järgmistes kohtuasjades.

- Tsiviilasi nr 2-14-57225 on kohtuniku menetluses olnud alates 11. septembrist 2014 (4. juuli 2024. a seisuga 3584 päeva). Menetlustoiminguid on tehtud pikkade vahedega ja kohtuniku selgitused ei ole sisulised. Viimased toimingud menetluses on tehtud pärast seda, kui kohtu esimees algatas kohtuniku suhtes järelevalvemenetluse.
- Tsiviilasi nr 2-18-5424 on kohtuniku menetluses olnud alates 2. novembrist 2018 (4. juuli 2024. a seisuga 2071 päeva). Viimased toimingud on kohus teinud 9. juunil 2023 ja selgitused menetluse venimise kohta ei ole sisulised.
- Tsiviilasi nr 2-19-11299 on kohtuniku menetluses olnud alates 27. juulist 2019 (4. juuli 2024. a seisuga 1804 päeva). Kohus on 10. novembril 2022 menetluse uuendanud ning ei ole pärast seda enam toiminguid teinud.
- Tsiviilasi nr 2-19-15112 on kohtuniku menetluses olnud alates 24. aprillist 2020 (4. juuli 2024. a seisuga 1532 päeva). Tegemist on vanema hooldusõigusi ja suhtluskorda puudutava vaidlusega, mille osas on kohtutel kohustus võimalikult kiiresti asi lahendada. Käesoleval juhul ei ole alates 21. märtsist 2023 toiminguid tehtud. Esimees määras kohtute seaduse (edaspidi KS) § 45 lg 1¹ p 1 alusel menetluse lõpuleviimiseks tähtaja, kuid kohtunik seda ei järginud.
- Tsiviilasi nr 2-20-6529 on kohtuniku menetluses olnud alates 5. maist 2020 (4. juuli 2024. a seisuga 1521 päeva). Kohtunik on pärast esimehe 3. mai 2024. a selgituse nõuet saatnud pooltele formaalse kirja nende seisukohtade küsimiseks, jättes seejuures andmata sisulised juhised menetluse jätkamise kohta. Poolte vastused on saabunud, kuid kohus ei ole edasisi toiminguid teinud.
- Tsiviilasi nr 2-20-8921 on kohtuniku menetluses olnud alates 18. juunist 2020 (4. juuli 2024. a seisuga 1477 päeva). Kohtunik ei ole pärast 5. veebruari 2023 toiminguid teinud.
- Tsiviilasi nr 2-19-8603 on kohtuniku menetluses olnud alates 29. oktoobrist 2020 (4. juuli 2024. a seisuga 1344 päeva). Kohtunik ei ole pärast 3. märtsi 2023 toiminguid teinud.
- Tsiviilasi nr 2-21-5820 on kohtuniku menetluses olnud alates 13. aprillist 2021 (4. juuli 2024. a seisuga 1178 päeva). 22. novembril 2021 peeti asjas istung, mille järel on menetluses olnud kaheaastane paus. Talvel 2024 on kohus teinud kohtunõude, kuid sisulise menetlusega ei ole siiski jätkanud. Pärast kohtu esimehe selgitusnõuet on 3. juulil 2024 tehtud järjekordne kohtunõue.

- Tsiviilasi nr 2-17-8764 on kohtuniku menetluses alates 17. maist 2021 (4. juuli 2024. a seisuga 1144 päeva). Kohus ei ole menetluses teinud ühtegi sisulist toimingut ja viimane kord on kohus andnud poolele tähtaja 8. juunil 2021. Lahendamata on 20. juulil 2021 esitatud vastuväide.
 - Tsiviilasi nr 2-21-11825 on kohtuniku menetluses olnud alates 28. juulist 2021 (4. juuli 2024. a seisuga 1072 päeva). Kohtule on esitatud alates 18. veebruarist 2022 mitu järelepärimist, millele kohus on vastanud alles 5. jaanuaril 2024. Jaanuaris 2024 on võlausaldaja esitanud taotluse menetluse lõpetamiseks, kuna menetluses ei ole võlausaldajate huvid saanud vajalikku kaitset. Ka nimetatud avaldust ei ole kohus kuue kuu jooksul ära lahendanud. Pärast kohtu esimehe selgitusnõuet on kohus teinud 27. juunil 2024 kohtunõude.
 - Tsiviilasi nr 2-21-15806 on kohtuniku menetluses olnud alates 8. oktoobrist 2021 (4. juuli 2024. a seisuga 1000 päeva). Kohus ei ole perioodil 24. novembrist 2021 kuni 17. juunini 2024 ühtegi toimingut teinud, muu hulgas on lahendamata 6. juunil 2022 esitatud menetluse kiirendamise taotlus. TsMS § 333¹ lg-test 2 ja 3 tuleneb, et taotluse rahuldamata jätmine või kohtumenetluse kiirendamiseks taotluses märgitust erineva abinõu rakendamine tuleb vormistada 30 päeva jooksul alates taotluse saamisest põhistatud määruusega.
 - Tsiviilasi nr 2-21-17346 on kohtuniku menetluses olnud alates 4. novembrist 2021 (4. juuli 2024. a seisuga 973 päeva). Pärast 22. detsembrist 2022 ei ole kohus toiminguid teinud.
 - Tsiviilasi nr 2-21-131672 on kohtuniku menetluses olnud alates 8. novembrist 2021 (4. juuli 2024. a seisuga 969 päeva). Pärast 6. jaanuari 2022 ei ole kohus sisulisi toiminguid menetluses teinud.
 - Tsiviilasi nr 2-21-126195 on kohtuniku menetluses olnud alates 19. novembrist 2021 (4. juuli 2024. a seisuga 958 päeva). Pärast 15. detsembrist 2021 ei ole kohus sisulisi toiminguid menetluses teinud.
 - Tsiviilasi nr 2-21-18672 on kohtuniku menetluses olnud alates 29. novembrist 2021 (4. juuli 2024. a seisuga 948 päeva). Pärast 7. jaanuari 2022 ei ole kohus menetluses toiminguid teinud.
 - Tsiviilasi nr 2-21-20357 on kohtuniku menetluses olnud alates 30. detsembrist 2021 (4. juuli 2024. a seisuga 917 päeva). Pärast 27. juulit 2023 ei ole kohus menetluses toiminguid teinud, muu hulgas on lahendamata hageja taotlus hagist loobumiseks, mis on esitatud 27. aprillil 2023.
9. Maakohtu esimees leiab, et kohtunik X rikub kohustust lahendada tsiviilasi mõistliku aja jooksul ja võimalikult väikeste kuludega ka paljudes järelevalvemenetlustes. Konkreetselt osutatakse süüdistuses järgmisele 27 menetlusele.
- Tsiviilasi nr 2-14-51748, pankrotimenetluse järelevalve, seisak märtsist 2015 kuni veebruarini 2024, märtsist 2024 kuni praeguseni.
 - Tsiviilasi nr 2-12-14017, füüsilise isiku kohustustest vabastamise menetlus, seisakud novembrist 2017 kuni veebruarini 2019, augustist 2021 kuni juulini 2023, augustist 2023 kuni veebruarini 2024.
 - Tsiviilasi nr 2-14-58253, pärandi hoiumeetmete rakendamise järelevalve, seisak aprillist 2016 kuni praeguseni.

- Tsiviilasi nr 2-14-12129, pärandi hoiumeetmete rakendamise järelevalve, seisak jaanuarist 2017 kuni praeguseni.
- Tsiviilasi nr 2-14-53147, füüsilise isiku kohustustest vabastamise menetlus, seisakud jaanuarist 2020 kuni jaanuarini 2021, veebruarist 2023 kuni märtsini 2024.
- Tsiviilasi nr 2-15-4356, füüsilise isiku kohustustest vabastamise menetlus, seisak augustist 2021 kuni märtsini 2022.
- Tsiviilasi nr 2-16-3571, pärandi hoiumeetmete rakendamise järelevalve, seisak detsembrist 2016 kuni märtsini 2018 ja oktoobrist 2018 kuni praeguseni.
- Tsiviilasi nr 2-14-10947, füüsilise isiku kohustustest vabastamise menetlus, seisakud juulist 2016 kuni juulini 2019, juulist 2020 kuni märtsini 2022, detsembrist 2022 kuni praeguseni.
- Tsiviilasi nr 2-14-57830, füüsilise isiku kohustustest vabastamise menetlus, seisak jaanuarist 2024 kuni praeguseni.
- Tsiviilasi nr 2-15-16371, füüsilise isiku kohustustest vabastamise menetlus, seisak maist 2019 kuni veebruarini 2024.
- Tsiviilasi nr 2-15-8431, füüsilise isiku kohustustest vabastamise menetlus.
- Tsiviilasi nr 2-15-10500, füüsilise isiku kohustustest vabastamise menetlus, seisak juulist 2015 kuni märtsini 2018, seisak jaanuarist 2024 kuni praeguseni.
- Tsiviilasi nr 2-10-26761, järelevalve erikontrolli läbiviija ja likvideerija tegevuse üle, seisakud märtsist 2017 kuni augustini 2022, septembrist 2022 kuni praeguseni.
- Tsiviilasi nr 2-16-6073, pärandi hoiumeetmete rakendamise järelevalve, seisak juunist 2017 kuni praeguseni.
- Tsiviilasi nr 2-16-15759, füüsilise isiku kohustustest vabastamise menetlus, seisak detsembrist 2021 kuni veebruarini 2024.
- Tsiviilasi nr 2-16-9641, füüsilise isiku kohustustest vabastamise menetlus, seisakud augustist 2019 kuni augustini 2022, augustist 2022 kuni veebruarini 2024.
- Tsiviilasi nr 2-15-292, füüsilise isiku kohustustest vabastamise menetlus.
- Tsiviilasi nr 2-17-10733, järelevalve erikontrolli läbiviija ja likvideerija tegevuse üle, seisak maist 2021 kuni praeguseni.
- Tsiviilasi nr 2-16-19090, füüsilise isiku kohustustest vabastamise menetlus, seisak oktoobrist 2020 kuni praeguseni.
- Tsiviilasi nr 2-12-21850, füüsilise isiku kohustustest vabastamise menetlus.
- Tsiviilasi nr 2-18-17510, pärandi hoiumeetmete rakendamise järelevalve, seisak jaanuarist 2021 kuni praeguseni.
- Tsiviilasi nr 2-15-11005, füüsilise isiku kohustustest vabastamise menetlus, seisak detsembrist 2020 kuni veebruarini 2023.
- Tsiviilasi nr 2-16-14952, füüsilise isiku kohustustest vabastamise menetlus, seisak detsembrist 2020 kuni jaanuarini 2024.

- Tsiviilasi nr 2-18-3035, füüsilise isiku kohustustest vabastamise menetlus, seisak märtsist 2021 kuni praeguseni.
- Tsiviilasi nr 2-18-9678, füüsilise isiku kohustustest vabastamise menetlus, seisak maist 2023 kuni aprillini 2024.
- Tsiviilasi nr 2-18-3904, füüsilise isiku kohustustest vabastamise menetlus, seisak juunist 2021 kuni aprillini 2024.
- Tsiviilasi nr 2-19-6372, pärandi hoiumeetmete rakendamise järelevalve, seisak jaanuarist 2022 kuni praeguseni.

10. 3. mail 2024 alustas kohtu esimees KS § 45 lg 1 alusel kohtuniku suhtes järelevalvemenetlust ja palus esitada selgitus 20. maiks 2024, lisaks sellele lõpetada menetlus tsiviilasjas nr 2-19-15112. Kohtunik X palus selgituse andmise tähtaja pikendamist kuni 23. maini 2024, mida talle ka võimaldati. Nimetatud kuupäevaks ta selgitust aga ei esitanud ja ka tsiviilasjas ei ole menetlus lõpetatud.

Karistusettepanek

11. Mõlemas süüdistuses leitakse, et kohtunik X probleemid ametikohustuste kohase täitmisega on korduvad ja süvenevad ning seda vaatamata kolmele varasemale distsiplinaarmenetlusele. Maakohtu esimees toob ka esile, et ajavahemikul 1. juulist 2023 kuni 30. juunini 2024 on menetlusosalised esitanud kohtunik X suhtes 11 kaebust, mis kõik seostuvad menetluste venimisega. Kokkuvõtvalt paluvad nii A Maakohtu esimees kui ka Riigikohtu esimees distsiplinaarkolleeegiumil kaaluda meetmena kohtuniku ametist vabastamist.

KOHTUNIKU TÖÖALANE ISELOOMUSTUS

12. Maakohtu esimehe esitatud tööalases iseloomustuses märgitakse, et perioodil 1. juulist 2023 kuni 30. juunini 2024 sai kohtunik X 318 menetlust, millest lahendas 303 menetlust, st tema jõudlus oli sel perioodil 95%. Teiste A Maakohtu täiskoormusega töötavate kohtunike keskmine jõudlus sel perioodil oli 101%, kusjuures perioodil juulist 2022 kuni juulini 2024 jagati kohtunikule võrreldes kolleegidega keskmisest 75 asja vähem. Lahendatavate asjade arvu poolest on kohtunik X küll võrreldav kolleegidega, kuid 1. juuli 2024. a seisuga on tal lahendamata 178 menetlust, teiste A Maakohtu täiskoormusega töötavate kohtunike keskmine jääk samal ajal on aga 99 menetlust.

13. Kohtuniku menetluses on üle 80 asja, mille menetlus on kestnud kauem kui aasta (A Maakohtus kokku on selliseid menetlusi 314) ja 32 asja menetlus on kestnud kauem kui kaks aastat (A Maakohtus on selliseid menetlusi 84). Üle aasta kestnud menetluste analüüs näitas, et enam kui 50 asjas pole kohus pikalt toiminguid teinud.

KOHTUNIKU KIRJALIKUD SELGITUSED

14. Kirjalikes seisukohtades tunnistab kohtunik X enda süüd osaliselt. Täpsemalt on kohtuniku seisukohad järgmised.

Riigikohtu esimehe ja A Maakohtu esimehe süüdistus seoses tsiviilasjaga nr 2-20-16862

15. Selles asjas peab kohtunik etteheiteid suuresti alusetuks. Menetlemise peaprobleemiks on, et hageja lepinguline esindaja ei valda eesti keelt kohtumenetluseks vajalikul tasemel. Istungil aga ei saa poole lepinguliseks esindajaks olla isik, kes eesti keelt ei valda, olenemata sellest, et tal võib olla istungil kaasas ka tõlk. Tõlgi kaasamine menetlusse on kohtu otsustada, mitte poole nõuda, ja tema seda ei luba. Kuna kostjad nõuavad istungit, ei saa asja menetleda seni, kuni hageja leiab endale istungiks eesti keelt valdava esindaja. Tal on ka täielik arusaam, kuidas

kohtuasja menetleda, kuid selle eelduseks on eesti keelt valdavad esindajad. Kohtunik möönab, et ta oleks võinud erinevad vastuväited lahendada kiiremini, kuid leiab, et selle tegemata jätmine ei mõjutanud kuidagi lõpplahendini jõudmise kiirust.

16. Kostjate 8. septembri 2023. a, 25. oktoobri 2023. a, 10. aprilli 2024. a ja 19. aprilli 2024. a avaldused istungi määramisest on vastuseks hagejate sama tihedatele kirjaliku menetluse nõudmistele. Kohtunik leiab, et neile avaldustele ei pea kohus vastama. Hageja esindaja menetluskõlbmatuse tõttu ei ole kohus ka saanud lahendada kostjate taotlusi istungi määramiseks.
17. Ta teatas tõesti, et teeb lahendi 28. novembril 2023. Kuna seoses kostjate sooviga plaanitud kirjalikust menetlusest ja lahendi tegemisest midagi välja ei tulnud, langes sisuliselt ära ka otsuse vormistamiseks määratud kuupäev. Kohtunik möönab, et tema poolt oleks olnud korrektne lahendi väljakuulutamise aeg tühistada.

A Maakohtu esimehe süüdistus kohtuasjade menetlemisega viivitamises

18. X võtab süüdistuses tehtud etteheited omaks järgmistes kohtuasjades:

- Tsiviilasjas nr 2-21-5820 tunnistab kohtunik süüd pausis, mis kestis jaanuarini 2024.
- Tsiviilasjas nr 2-17-8764 tunnistab süüd, asi on seisnud pärast Riigikohtu menetlusse mittevõtmist.
- Tsiviilasjas nr 2-21-11825 tunnistab süüd, takistusi asja menetlemiseks ei ole.
- Tsiviilasjas nr 2-21-17346 tunnistab süüd, kohus oleks pidanud menetlusega edasi minema.
- Tsiviilasjas nr 2-21-131672 tunnistab süüd, takistusi menetlemiseks ei ole.
- Tsiviilasjas nr 2-21-126195 tunnistab süüd, takistusi menetlemiseks ei ole.
- Tsiviilasjas nr 2-21-18672 tunnistab süüd, takistusi menetlemiseks ei ole.
- Tsiviilasjas nr 2-19-11299 tunnistab süüd, lõpplahend on tehtud 12. juulil 2024.
- Tsiviilasjas nr 2-19-15112 tunnistab süüd, lõpplahend on tehtud 12. juulil 2024.
- Tsiviilasjas nr 2-19-8603 tunnistab süüd, menetluslikust küljest saaks seda asja menetleda.
- Tsiviilasjas nr 2-21-20357 tunnistab süüd, pooled on esitanud avaldused nii hagist kui ka vastuhagist loobumiseks, samuti seisukohad kohtukulude jaotamise osas, saab teha lahendi.

19. Ülejäänud kohtuasjades eitab kohtunik X-i enda süülist käitumist ning märgib järgmist.

- Tsiviilasja nr 2-14-57225 pika menetluse on tinginud vaidlused selle üle, mis nõuded on üldse kohtu menetluses, kuna hageja esitas samal ajal koos alternatiivnõuetega 30 nõuet. Asjas on tehtud üks vaheotsus, mille Tartu Ringkonnakohus tühistas ja andis juhised. 21. novembri 2023. a määruses selgitas kohus, et menetlusse on võetud hageja 11. septembri 2014. a hagiavalduses esitatud nõuded.
- Tsiviilasja nr 2-18-5424 lahendamist on takistanud välisriikides asuvatele kostjatele menetlusdokumentide kättetoimetamine – kostja I asub Valgevenes ja kostja II Venemaal. Aastaid tagasi sai kohtunik rääkida Venemaal asuva kostjaga II telefoni teel, mis hiljem pole enam õnnestunud.

- Tsiviilasjas nr 2-20-6529 tuleb pidada istung ja pooled on esitanud selleks sobivad kuupäevad.
- Tsiviilasja nr 2-20-8921 pikema menetlemise põhjus on olnud poolte seisukohtade diametraalne erisus ja kostja asumine Venemaal, kuid kohtunik möönab samas, et oleks pidanud olema aktiivsem.
- Tsiviilasjas nr 2-21-15806 on lõpplahend tehtud 5. juulil 2024.

A Maakohtu esimehe süüdistus seoses tsiviilasjade järelevalvemenetlustega

20. Kohtunik X tunnistab enda süüd järgmistes menetlustes:

- Tsiviilasi nr 2-14-51748, pankrotimenetluse järelevalve, seisak märtsist 2015 kuni veebruarini 2024, märtsist 2024 kuni praeguseni.
- Tsiviilasi nr 2-16-3571, pärandi hoiumeetmete rakendamise järelevalve, seisak detsembrist 2016 kuni märtsini 2018 ja oktoobrist 2018 kuni praeguseni.
- Tsiviilasi nr 2-14-10947, füüsilise isiku kohustustest vabastamise menetlus, seisakud juulist 2016 kuni juulini 2019, juulist 2020 kuni märtsini 2022, detsembrist 2022 kuni praeguseni.
- Tsiviilasi nr 2-15-16371, füüsilise isiku kohustustest vabastamise menetlus, seisak maist 2019 kuni veebruarini 2024.
- Tsiviilasi nr 2-10-26761, järelevalve erikontrolli läbiviija ja likvideerija tegevuse üle, seisakud märtsist 2017 kuni augustini 2022, septembrist 2022 kuni praeguseni.
- Tsiviilasi nr 2-16-6073, pärandi hoiumeetmete rakendamise järelevalve, seisak juunist 2017 kuni praeguseni.
- Tsiviilasi nr 2-16-9641, füüsilise isiku kohustustest vabastamise menetlus, seisakud augustist 2019 kuni augustini 2022, augustist 2022 kuni veebruarini 2024.
- Tsiviilasi nr 2-16-19090, füüsilise isiku kohustustest vabastamise menetlus, seisak oktoobrist 2020 kuni praeguseni.
- Tsiviilasi nr 2-18-17510, pärandi hoiumeetmete rakendamise järelevalve, seisak jaanuarist 2021 kuni praeguseni.

21. Kahe järelevalvemenetluse kohta seletuses kommentaari ei ole.

- Tsiviilasi nr 2-14-58253, pärandi hoiumeetmete rakendamise järelevalve, seisak aprillist 2016 kuni praeguseni.
- Tsiviilasi nr 2-14-12129, pärandi hoiumeetmete rakendamise järelevalve, seisak jaanuarist 2017 kuni praeguseni.

22. Ülejäänud järelevalvemenetlustes tehtud etteheidete kohta märgib kohtunik järgmist:

- Tsiviilasi nr 2-12-14017, füüsilise isiku kohustustest vabastamise menetlus. 22. jaanuaril 2020 kohustas kohus võlgnikku esitama tõendeid sissetulekute ning kulutuste kohta. 29. veebruaril 2020 esitas usaldusisik aruande. Usaldusisik vahetus ning 2. veebruari 2024. a kirjasküsimine kohus võlgnikult aruannet.
- Tsiviilasi nr 2-14-58253, pärandi hoiumeetmete rakendamise järelevalve, seisak aprillist 2016 kuni praeguseni.

- Tsiviilasi nr 2-14-12129, pärandi hoiumeetmete rakendamise järelevalve, seisak jaanuarist 2017 kuni praeguseni.
- Tsiviilasi nr 2-14-53147, füüsilise isiku kohustustest vabastamise menetlus, seisakud jaanuarist 2020 kuni jaanuarini 2021, veebruarist 2023 kuni märtsini 2024. 9. mai 2024. a kirjaga küsis kohus selgust, kas kohtutäituri nõue on solidaarvõlgniku poolt rahuldatud või mitte.
- Tsiviilasi nr 2-15-4356, füüsilise isiku kohustustest vabastamise menetlus, seda on kohtuniku hinnangul menetletud regulaarselt. Seisak augustist 2021 kuni märtsini 2022 ei olnud oluline.
- Tsiviilasi nr 2-14-57830, füüsilise isiku kohustustest vabastamise menetlus, seisak jaanuarist 2024 kuni praeguseni. Seda kohtuasja on menetletud regulaarselt
- Tsiviilasi nr 2-15-8431, füüsilise isiku kohustustest vabastamise menetlus. Ka seda asja on kohtuniku hinnangul menetletud suhteliselt regulaarselt
- Tsiviilasi nr 2-15-10500, füüsilise isiku kohustustest vabastamise menetlus, seisak juulist 2015 kuni märtsini 2018, seisak jaanuarist 2024 kuni praeguseni. Kohtunik selgitab, et menetluses oleks vaja ära kuulata võlgnik ning 12. detsembri 2023. a kirjas ta teatas, et lähimal ajal seda ka tehakse.
- Tsiviilasi nr 2-16-15759, füüsilise isiku kohustustest vabastamise menetlus, seisak detsembrist 2021 kuni veebruarini 2024. Kohtuniku hinnangul on seda menetletud regulaarselt.
- Tsiviilasi nr 2-15-292, füüsilise isiku kohustustest vabastamise menetlus. Kohtunik märgib, et võlgniku majanduslik olukord on raske ja vaatamata pikale vabastamise menetlusele pole tal õnnestunud võlausaldajatele midagi maksta.
- Tsiviilasi nr 2-17-10733, järelevalve likvideerija tegevuse üle, seisak maist 2021 kuni praeguseni. Üks kahest äriühingu likvideerijaks määratud isikust palus end aprillis 2021 likvideerija ülesannetest vabastada, kuid teine likvideerija ei ole vaatamata kohtunõudele esitanud kaaslikvideerija vabastamise kohta oma seisukohta.
- Tsiviilasi nr 2-12-21850, füüsilise isiku kohustustest vabastamise menetlus. Võlgnik ei ole teinud ühtegi makset. Kohus määras asjas istungi 30. aprilliks 2024, kuid istungit pidada ei saanud, kuna võlgnik sõlmis advokaadiga kliendilepingu ja advokaat palus asja edasi lükata.
- Tsiviilasi nr 2-15-11005, füüsilise isiku kohustustest vabastamise menetlus, seisak detsembrist 2020 kuni veebruarini 2023. Kohtunik selgitab, et istung võlgniku ärakuulamiseks oli määratud 23. juuliks 2024 mis aga tühistati seoses tema teenistusest kõrvaldamisega.
- Tsiviilasi nr 2-16-14952, füüsilise isiku kohustustest vabastamise menetlus, seisak detsembrist 2020 kuni jaanuarini 2024. Kohtuniku väitel ei ole võlgnikult õnnestunud aruannet saada, võlausaldajate teatel ta aga midagi tagasi maksnud ei ole.
- Tsiviilasi nr 2-18-3035, füüsilise isiku kohustustest vabastamise menetlus, seisak märtsist 2021 kuni praeguseni. Kohtuniku selgituse kohaselt ei ole võlgnikult õnnestunud võlgade tasumise kohta tõendeid saada, ehkki ta on nende tasumist 15. veebruaril 2021 väitnud.

- Tsiviilasi nr 2-18-9678, füüsilise isiku kohustustest vabastamise menetlus, seisak maist 2023 kuni aprillini 2024. Võlgnikult ei ole õnnestunud pika aja vältel saada aruannet, käesoleva aasta 3. mail selgitas kohus võlgnikule aruande esitamise korda ja hoiatas, et aruande esitamata jätmisel võib kohus jätta ta kohustustest vabastamata.
- Tsiviilasi nr 2-18-3904, füüsilise isiku kohustustest vabastamise menetlus, seisak juunist 2021 kuni aprillini 2024. Kohtunik selgitab, et 3. juulil 2024 kutsuti võlgnik istungile toimumisajaga 15. juuli 2024.
- Tsiviilasi nr 2-19-6372, pärandi hoiumeetmete rakendamise järelevalve, seisak jaanuarist 2022 kuni praeguseni. Selgituse kohaselt on pärandvara haldaja püüdnud vaidlusalust korterit Sillamäel pärandvaral lasuvate võlgade katteks müüa oluliselt alla pärandvara inventeerija määritud hinna, kuid see ei õnnestunud.

A Maakohtu esimehe süüdistus seoses kohtunik X suhtes läbi viidud järelevalvemenetlustega

23. Selles etteheites tunnistas kohtunik enda süüd ning vabandab kohtu esimehe ees. Kui kohtu esimees küsis temalt kirjalikke selgitusi ning andis vastamiseks aega kaks nädalat, ei suutnud ta muude töökohustuste kõrvalt seda paraku teha ja seda isegi mitte pärast seda, kui esimees oli vastamise tähtaega pikendanud.
24. Kohtu esimehe 3. mail 2024 antud juhise teha asjas nr 2-19-15112 lahend hiljemalt 31. mail 2024 ta täitis, ehkki hilinenult, täpsemalt 12. juulil 2024.

DISTSIPLINAARKOLLEEGIUMI ISTUNG

25. Riigikohtu esimees ja A Maakohtu esimees jäid süüdistuse juurde, esitamata uusi ettepanekuid karistuse valiku suhtes ning jättes lõpliku otsustuse distsiplinaarkolleegiumi teha. Maakohtu esimees selgitas ühtlasi, et kohtunik X menetlusgruppi on viimase kahe aasta jooksul kolmel korral suunatud lisaabi, aga see ei ole mingit efekti andnud. Allkirjastamata on paljud abipersonali koostatud projektid ja protokollid, mis ühel hetkel tingis ka kohtujuristi lahkumise menetlusgrupist.
26. Kohtunik X tunnistas istungil osaliselt enda süüd, selgitades aga, et menetluste venimised on suuresti tingitud B kohtumaja eripäradest, sh menetlusosaliste ja kohtutöötajate keeleoskusest ning tema rangetest nõudmistest õigekeelsusele. Samuti avaldas ta, et paljudel tema menetluses olevatel kohtuasjadel ei ole tegelikkuses mingit õiguslikku ja sisulist väärtust. Kohtunik kinnitas, et oluliselt kiiremas tempos ta töötada ei suuda ning ennast muuta ta selles osas ka ei kavatse.

DISTSIPLINAARKOLLEEGIUMI SEISUKOHT

27. Kõigepealt märgib kolleegium, et ühegi süüdistuses tehtud etteheite puhul ei tuvastanud kolleegium KS § 90 lg-s 1 sätestatud menetlust takistavat asjaolu, s.o süüteo võimalikku aegumist. Ühtlasi selgitab kolleegium, et juhtudel, kus kohtunikule heidetakse ette *jätkuvat* tegevusetust enda ametikohustuste järgimisel, kestab süüteo toimepanek kuni vastava ametikohustuse täitmiseni. Mainimist väärib seegi, et ühelgi korral ei toetunud sellisele kaitseargumendile ka kohtunik X. Järgnevalt süüdistuse punkte vaagides kolleegium seetõttu sellel küsimusel igal üksikjuhul eraldi ei peatu.

Riigikohtu esimehe ja A Maakohtu esimehe süüdistus seoses tsiviilasjaga nr 2-20-16862

28. Kolleegium leiab, et kohtunik X süü selles etteheites on tõendatud, s.o ta on pannud toime distsiplinaarsüüteo KS § 87 lg 2 ls 1 tähenduses. Enda seisukohta põhistab kolleegium järgmiselt.
29. Süüdistuse selles punktis ei ole võimalik jätta tähelepanuta Riigikohtu esimehe osutust, et kohtunikku on erinevate minetuste eest selle kohtuasja menetlemisel juba karistatud, kusjuures vältimatult on vajalik viidata nii distsiplinaarkolleegiumi 23. septembri 2022. a otsuses nr 9-13/22-2 tehtud järeldustele kui ka kohtuniku tolleaegsetele selgitustele. Nimelt on kohtunik tunnistatud süüdi selles, et ta jättis õigeaegselt ja teadlikult lahendamata menetlusosaliste erinevad taotlused ja vastuväited ning seda isegi pärast seda, kui järelevalvemenetluse käigus andsid nii maa- kui ka ringkonnakohtu esimees talle selleks konkreetseid juhised (vt otsuse p-d 10–11.1). Otsuses tõdetakse, et kohtunik X on kohtuasja menetlemise pärast 10. veebruaril 2021 peetud kohtuistungit sisuliselt katkestanud (otsuse p-d 11.4–11.5). Toona tunnistas kohtunik X enda süüd selles, et ta ei pidanud kõnealuse tsiviilasja lahendamist küllaldaselt prioriteetseks, nimetades menetluse kiirema läbiviimise takistusena aga hagiavalduse väiteid ja hageja nõuete sisu.
30. Praegu esitatud süüdistuse juurde tulles tuleb tunnistada, et olukord ning kohtuniku suhtumine õigusvaidluse menetlemisesse ei ole muutunud – ka pärast süüdimõistva otsuse tegemist 23. septembril 2022 iseloomustab kohtunikku täielik tegevusetus kohtuasja *sisulisel* lahendamisel, nagu viitavad ka mõlemad süüdistuse esitajad.
31. Nii on kohtunik jätnud mõistliku aja jooksul lahendamata hageja 8. juuli 2022. a vastuväited kohtu 24. juuni 2022. a määrusele (vaidluse esemeks oli kohtu keeldumine hageja esitatud erinevate tõendite vastuvõtmisest); täpsemalt kulus tal selleks ei rohkem ega vähem kui üks aasta. Sarnaselt distsiplinaarkolleegiumi 23. septembri 2022. a otsuse nr 9-13/22-2 p-s 11.2 märgituga peab kolleegium taas sedastama, et kuigi üldpõhimõtte kohaselt saab menetlusosalise vastuväidet iseenesest tõesti lahendada ka kohtuotsuses, oli praegusel juhul hageja vastuväite kohene lahendamine menetluse edasise kulgemise seisukohast oluline, kuivõrd sellest sõltus omakorda kostjate võimalike vastuväidete ja tõendite esitamise vajadus. Sisuliselt saabus kohtuasja menetlusse aastane seisak ning arusaamatuks jääb kohtuniku selgitus, et esitatud vastuväite lahendamata jätmine ei mõjutanud kuidagi lõpplahendini jõudmist.
32. Tegevusetus iseloomustab ka kohtunikku menetlusosaliste pöördumistele vastamisel. Kohtunik on menetlusosalised jätnud täielikku teadmatusse, kas ja mil moel nende kohtuasja üldse menetletakse. Süüdistuses tehakse etteheide, et kohtunik X on jätnud vastamata kostja korduvatele pöördumistele, kus selles suhtes selgust küsitakse (vt eelnevalt p 4) ning palutakse tungivalt vastata juba tehtud päringutele (vt Riigikohtu esimehe süüdistuse lisa 6) ning määrata kohtuasjas lõpuks istung. Paralleelselt on hageja tõesti väljendanud arusaama, et kohtuasi on võimalik lahendada kirjalikus menetluses. Kohtunik X on aga jätnud menetlusliigi määramata ning ignoreerinud ka kõiki kostja pöördumisi. Vastusest ei selgu, millel põhineb kohtuniku arusaam, et sellistele pöördumistele (mille sisuks oli lihtsustatult öeldes palve kohtuasja sisulise arutamisega lõpuks pihta hakata) tal üleüldse vastata ei tulnudki. Kolleegium mõonab, et eraldivõetult ei oleks ehk tõesti põhjust igale üksikule menetlusosalise pöördumisele reageerimata jätmist kohtunikule ette heita, kuid silmas pidades käesolevas kohtuasjas kujunenud olukorda, kus 18. novembrist 2020 kohtu menetluses olevas kohtuasjas teeb kostja 2023. aasta lõpus korduvaid päringuid ning taotlusi, et võiks asja sisulise arutamisega lõpuks edasi minna, on kohtuniku selline väide kohatu. Menetlusosalise korduvatele pöördumistele vastamata jätmine oli kujunenud olukorras kolleegiumi hinnangul kohtuniku ametikohustuste selge täitmata jätmine.
33. Asjakohane ei ole kohtunik X selgitus, et ta oli kostja tegevuse tõttu n-ö sunnitud minema istungimenetlusse ning selle läbiviimist takistas omakorda hageja esindaja puudulik keeleoskus.

34. Praeguses kohtuasjas on hageja esitanud nõude, mille suuruseks on 3000 eurot. Kuigi TsMS-i kohaselt tuleb kohtuasja lahendamisel reeglina tõesti pidada istung ning kirjalik menetlus on võimalik vaid poolte nõusolekul (TsMS § 403), siis varaliselt hinnatava hagi asjas võib kohus määrata kirjaliku menetluse, kui hagi hind ei ületa summat, mis arvestatuna põhinõudelt vastab 4500 eurole (hagi esitamise ajal oli selleks piiriks 3200 eurot), ning istungimenetlus on vajalik vaid juhul, kui *kohtu hinnangul* on poole isiklik ilmumine hagi aluseks olevate asjaolude selgitamiseks mõõdapääsmatu (TsMS § 404). Teisisõnu ei olnud kohtunik X-l, kui ta ise pidas võimalikuks asja arutamist kirjalikus menetluses, selleks menetluslikke takistusi ning seda sõltumata sellest, kas ja mida arvas menetlusliigi kohta kostja. Kui ta pidas istungi läbiviimist siiski vajalikuks, tulnuks tal see ka määrata. Käesoleval juhtumil pole aga tehtud ühte ega teist.
35. Argument, et kohtuasjaga tegelemist takistas hageja esindaja puudulik keeleoskus, on aga vastuolus seaduse regulatsiooniga ning ei õigusta sedavõrd pikka viivitust tsiviilasja lahendamisel. TsMS § 34 lg 2 ls 1 sätestab, et kohtul on õigus teha määrus, millega ta kohustab menetlusosalist leidma endale eesti keelt oskav esindaja kohtu määratud tähtaja jooksul. Sama sätte ls 3 lisab, et kui kohtu kõnealune nõudmine on suunatud hagejale ning viimane seda ei täida, võib kohus jätta hagi läbi vaatamata (nii ka TsMS § 423 lg 1 p 10). Seega on kohtunik X väide hageja esindaja puuduliku keeleoskuse kohta, mis on tal aastaid takistanud kohtuasja lahendamast, kolleegiumi hinnangul otsitud ning põhjendamatu. Sellele viitab mh asjaolu, et esindaja puudulik riigikeele oskus on alles ajan tekkinud argument, kuivõrd aastal 2022, kui sama kohtuasja venimise probleeme distsiplinaarmenetluse raames vaeti, kohtunik X seda asja menetlemise takistusena ei nimetanud (vt eelnevalt p 29).
36. Eraldivõetult ei saa kohtunikule kolleegiumi hinnangul ette heita seda, et ta lubas teha lahendi 27. novembriks 2023, mille ta aga jättis täitmata, rikkudes sel moel TsMS § 452 lg-te 3 ja 4 ja § 463 lg 2 nõudeid. Kõnealune kuupäev oli antud n-ö tingimuslikult. Nimelt teatas kohtunik X 31. augusti 2023. a kirjas menetlusosalistele, et ta teeb lahendi kõnealuseks kuupäevaks juhul, *kui pooled on nõus asja sisulise arutamise lõpetama ja pidama kohtuvaidlusi kirjalikus menetluses*. Kuivõrd 8. septembril 2023 teatas kostja, et tema palub asi lahendada kohtuistungil, langes üks kohtuniku seatud eeldustest ära ning oli loogiline järeldada, et 27. novembri 2023. a kuupäevaks otsust ka ei tule. Sellisena mõistsid olukorda arusaadavalt ka menetlusosalised, kuivõrd KIS ei kajasta nende pöördumisi kohtu poole küsimusega, et miks ei ole nad juba saanud lubatud lahendit.
37. Küll aga on see ilmekaks näiteks kohtuasja üksnes n-ö näilisest menetlemisest, mida kohtunik X vaadeldavas kaasuses viljeleb ning millele otsesõnu viitab enda süüdistuses ka Riigikohtu esimees (vt otsuse p 5). Kohtunik hoidub kõigiti kohtuasja sisulisest arutamisest. Teades kostja soovimatust lahendada asi kirjalikus menetluses, mida viimane on aastate jooksul enam kui korduvalt sõnaselgelt väljendanud, küsib ta aga järjekindlalt 6–8-kuuliste intervallide tagant *veel kord, kas pooled on nõus asja arutamist lõpetama või soovivad esitada täiendavaid tõendeid ning kas kostjad soovivad jätkuvalt suulist menetlust või nõustuvad kirjaliku menetlusega* (vt nt 3. veebruari 2023. a, 31. augusti 2023. a ja 5. aprilli 2024. a kohtunõuded, millele viidatakse ka süüdistuses). Olukorras, kus kohus ei ole pooltega vaidlusaluseid asjaolusid ja suhteid faktilisest ega õiguslikust küljest arutanud (TsMS § 351 lg 1) ega varem esitatud taotlusi lahendanud, on pooltel ka keeruline kohtu selliste menetluslike küsimuste suhtes lõplikku seisukohta avaldada. Maakohtu esimees tõdeb seetõttu õigustatult, et kohtunik menetluse sisulise juhtimisega selliste pöördumiste korral ei tegele. Eelöeldut ilmestab 5. aprilli 2024. a kohtunõudes märgitu, et *kui kostja jätkuvalt soovib suulist menetlust*, siis *määrab kohus istungi ilmselt*, milleni kohtunik X aga sellegipoolest ei jõudnud, ning kolleegiumile ei nähtu indikatsioone, et asjas istungi korraldamine oleks kohtunikul tõepoolest kavas olnud. Et

kirjeldatud käitumine on põhjendamatult suurendanud menetlusosaliste menetluskulusid, viitavad otsesõnu nii hageja kui ka kostja enda korduvates pöördumistes.

- 38.** Seadus sätestab nõude, et kohtuasi tuleb lahendada mõistliku aja jooksul ja võimalikult väikeste kuludega (KS § 6 lg 1 teine lause, TsMS § 2). Enda töö korraldamisel peab kohtunik järgima ka 13. veebruari 2015. a kohtunike neljateistkümnendal korralisel täiskogul heaks kiidetud *kohtumenetluse hea tava* põhimõtteid, mille kohaselt peab kohtunik enda töö korraldama selliselt, et menetluse pikkus oleks mõistlik ja võimalikult palju ennustatav. Kohtunik peab ka tagama, et tema menetletavates kohtuasjades ei oleks põhjendamatuid tegevusetuse perioode ning kui neid esineb, tehakse erilisi jõupingutusi menetluse kiirendamiseks ja kaotatud aja korvamiseks. Kõiki neid nõudmisi on kohtunik X kõnealuses kohtuasjas aga pika aja vältel teadlikult ja süüliselt eiranud. Kõnekas on kolleegiumi hinnangul ka tõsiasi, et pärast kohtunik X teenistusest kõrvaldamist jagati see kohtuasi 10. septembril 2024. a lahendamiseks teisele kohtunikule, kes tsiviilasja 16. septembril 2024. a, s.o loetud päevadega, ka ära lahendas.

A Maakohtu esimehe süüdistus kohtuasjade menetlemisega viivitamises

(a) Kohtuasjad, milles kohtunik X tunnistab enda süüd

- 39.** Esmalt asub kolleegium seisukohale, et puudub vajadus sisuliselt analüüsida etteheiteid ja kohtuasju, milles kohtunik X enda süüd tunnistab. Kohtust lähtuv initsiatiiv / uurimispõhimõttest juhendumine oleks kohane eeskätt juhtumitel, kus puudutatud isiku huvid ja õigused jääks nt sootuks puuduva või ka ebapiisava õigushariduse tõttu kaitseta, s.o enda süü tunnistamine võiks potentsiaalselt viia enda teadmatusest tingitud kahjustamiseni. Distiplinaarmenetluses, kus menetlust viiakse läbi erialast kõrgharidust omava ning kohtunikuna töötava isiku suhtes, millestki sellisest mõistagi rääkida ei saa.
- 40.** Seetõttu leiab kolleegium, et kohtunik X on süüliselt rikkunud nõuet lahendada kohtuasi mõistliku aja jooksul ja võimalikult väikeste kuludega järgmistes kohtuasjades:

- Tsiviilasjas nr 2-21-5820 (menetluses mitmeaastane paus, sisulist asja menetlemist ei toimu); nr 2-17-8764 (menetluses ei ole aastate jooksul tehtud mitte ühtegi sisulist toimingut, vastuväide aastast 2021 lahendamata); nr 2-21-11825 (aastaid kestnud seisak, 2022. a järelepärimistele vastatud 2024, s.o *ca* kahe aasta möödumisel, võlausaldaja 2024. a taotlus menetluse lõpetamiseks enam kui poole aasta jooksul lahendamata); nr 2-21-17346 (menetlus seisnud 2022. aasta lõpust); nr 2-21-131672 (menetlus seisnud 2022. a jaanuarist); nr 2-21-126195 (menetlus seisnud 2021. a detsembrist); nr 2-21-18672 (menetlus seisnud 2022. a jaanuarist); nr 2-19-11299 (menetlus seisnud 2022. a novembrist); nr 2-19-15112 (menetluses alates 24. aprillist 2020, tegu vanema hooldusõigusi ja suhtluskorda puudutava vaidlusega, mis tuleb kohtutel võimalikult kiiresti lahendada); nr 2-19-8603 (menetluses alates 29. oktoobrist 2020, pärast 3. märtsi 2023 ei ole toiminguid tehtud); nr 2-21-20357 (menetluses alates 30. detsembrist 2021, pärast 27. juulit 2023 ei ole kohus menetluses toiminguid teinud, sh on lahendamata hageja 27. aprilli 2023. a taotlus hagist loobumiseks).

(b) Kohtuasjad, milles kohtunik X enda süüd ei tunnista

(1) Tsiviilasi nr 2-14-57225

- 41.** Kolleegium leiab, et mõistliku menetlusaja nõude rikkumine on selles kohtuasjas ilmne. Ühtlasi kordab kolleegium enda varasemas praktikas väljendatud arusaama, et kuigi mõistlik menetlusaeg on määratlemata õigusmõiste ning vajab iga üksikjuhtumi eripäradega arvestamist, ei tähenda see, et juba ainuüksi mõne kohtuasja menetlusele kulunud aeg – isegi ilma konkreetse kaasuse asjaolusid teadmata – ei võiks juba eraldiseisvalt ning n-ö välisel vaatlusel olla hinnatav mõistlikku menetlusaega eiravana. Teisisõnu on tegemist olukorraga, et kui kohtus on mingi kohtuasja menetlemisele kulunud näiteks aeg X, siis võib juba selle aja X kestusest johtuvalt

tõdeda, et seda kohtuasja ei ole suudetud lahendada mõistliku aja jooksul. Eeltoodu ei tähenda, et sellisel juhul tuleks juba ettevaatavalt eeldada kohtuniku süülist käitumist KS § 87 lg 2 tähenduses. Küll on aga sel juhul vajalik eraldi põhjendada, millised kohtunikust mittesõltuvad asjaolud õigustavad sellel juhtumil mõistliku menetlusaja ületamist – olgu selleks siis kohtuasja erakordne mahukus (nt iseäranis suur tunnistajate hulk) või õiguslik keerukus, ühe või mitme menetlusosalise järjepidev ning oskuslik (võimalik, et ka koordineeritud) obstruktsioon (vt selle kohta nt RKKK 18.06.2010, 3-1-1-43-10), vajadus pöörduda eelotsustustaotlusega Euroopa Kohtusse, kohtuniku äärmiselt suur töökoormus võrreldes kolleegidega, tervislikud põhjused vms.

42. Eelmises punktis sedastatut arvesse võttes on kolleegiumi hinnangul nõuet menetleda kohtuasi mõistliku ajaga vaatluseluses kohtuasjas juba välisel vaatlusel rikutud. Tsiviilasi on olnud kohtunik X menetluses alates 11. septembrist 2014, s.o kümme aastat, kuid nõuete *sisulisest* lahendamiseks ollakse tänase päevani veel kaugel. Distsiplinaarkolleegiumi hinnangul on selline menetlusaeg maakohtus ühe tsiviilasi lahendamiseks ilmselgelt ebamõistlik. Ühtegi asjaolu, mis eraldivõetult või ka kogumis sellist menetluse märkimisväärselt pikka kestust õigustaks, käesolevas kohtuasjas kolleegiumi hinnangul ei esine.
43. Enda selgitustes viitab kohtunik X küll sellele, et 11. märtsil 2019 esitatud hagi terviktekstis sisalduvad võrreldes varasemaga mitmed uued nõuded, kuid samas ei selgita see argument mingilgi moel, miks ei ole kohus suutnud sellele eelnenud viie aasta jooksul, s.o ajavahemikul 2014–2019, selgitada välja menetluse ese või jätta ebaselged nõuded menetlusse võtmata. Samuti on kohtul kulunud neli aastat (2019–2023) selgitamaks, et 2019. a esitatud hagi terviktekstis on mõned nõuded lubamatud. Vastavad juhised andis ringkonnakohus maakohtule juba 10. septembril 2020, juhtides tähelepanu esmalt sellele, et maakohus peab välja selgitama hageja lõplikud nõuded, ning osutas sellelegi, et *maakohus on enda käitumisega menetlusosalisi nii eksitanud kui ka menetlust mitmeti komplitseerinud* (vt määruse p 9). Kõrgema kohtu suunised jäid vähemalt ajalist plaani silmas pidades tagajärjetuks, sest kohtunik X tegi nõutud määruse alles 21. novembril 2023, st selgitas ca 9 aastat pärast hagi esitamist, millised nõuded on kohus menetlusse võtnud. Nagu öeldud, peab kolleegium seda selgeks mõistliku menetlusaja nõude süüliseks rikkumiseks, s.o kohtuniku ametikohustuste täitmata jätmiseks KS § 87 lg 2 ls 1 tähenduses.

(2) Tsiviilasi nr 2-18-5424

44. Ka selles kohtuasjas esineb kolleegiumi hinnangul põhjendamatuid tegevusetuse perioode ning pole täheldada kohtu jõupingutusi menetluse kiirendamiseks ja kaotatud aja korvamiseks, s.o taas on rikutud nõuet lahendada kohtuasi mõistliku ajaga.
45. Kõnealuses kohtuasjas on hagi kaasomandi lõpetamise nõudes esitatud aprillis 2018. Kuigi kostjate asukoht ning nende kättesaadavus võib tõesti menetlust märkimisväärselt ajaliselt mõttes pidurdada, ei selgita see praegusel juhul kohtu viivitusi. Kui üks kahest kostjast vastas hagile juba juulis 2018, siis kohus saatis Justiitsministeeriumile õigusabipalve hagi Venemaal asuvale teisele kostjale edastamiseks alles aprillis 2019, s.o aasta pärast hagi esitamist ja menetlusse võtmist. Ning kui juunis 2020 saabus Venemaalt ka vastus kostja kontaktandmetega, helistas kohtunik X talle alles 1. veebruaril 2021, s.o enam kui pool aastat hiljem. Pärast seda toimingut on menetlus sisuliselt soikunud ning mingeid sisukaid argumente selle põhjendamiseks ei ole kohtunik X kolleegiumile esitanud.

(3) Tsiviilasi nr 2-21-15806

46. Kolleegium leiab, et mõistliku menetlusaja nõude rikkumine on ka selles kohtuasjas selge. Kohtunik X on oma seletuskirjas tuginenud vastuväitena etteheitele üksnes asjaolule, et asi on lahendatud 5. juulil 2024.
47. Alates 8. oktoobrist 2021 oli kohtu menetluses avaldus korteriühistu otsuse osaliselt tühiseks/kehtetuks tunnistamiseks. 16. novembril 2021 toimus kohtuistung, kus pooled avaldasid enda seisukohad ning kinnitasid, et nad on nõus kirjaliku menetlusega. 24. novembril 2021 edastas kohus korteriühistule vastaspoole menetluskulude nimekirja ning andis tähtaja sellele vastamiseks, mida 30. novembril 2021 ka tehti; pärast seda on menetlus selle kohtuasja lahendamisel mitmeks aastaks aga ka lõppenud, kusjuures mingeid argumenteeritud põhjendusi kohtunik X selle seletamiseks ei ole esitanud.
48. Seejuures on avaldaja kohtule 6. juunil 2022 esitanud taotluse menetluse kiirendamiseks, mis tulnuks TsMS § 333¹ lg-te 2 ja 3 kohaselt lahendada 30 päeva jooksul, mida aga ei ole tehtud. Sellest järeldub kolleegiumi arvates, et kohtunik X on kõnealust tema menetluses olnud õigusvaidlust põhjendamatult ignoreerinud. Et mingeid sisulisi takistusi lahendi tegemisel ei olnud, näitab tõik, et lõpplahend selles kohtuasjas on tehtud 5. juulil 2024, s.o pärast järelevalvemenetluse algatamist ning distsiplinaarsüüdistuse esitamist.

(4) Tsiviilasi nr 2-20-6529

49. Ka selles kohtuasjas esineb menetluses seletamatuid seisakuid ning tehtud etteheidetele ei ole kohtunik X esitanud mingeid sisulisi vastuväiteid peale istungil tehtud kinnituse, et ta enda süüd ei tunnista.
50. Kohus menetles hagi maist 2020 kuni 15. detsembrini 2020, mil pooled esitasid istungil taotluse menetluse peatamiseks kuni teises asjas vaidluse lõppemiseni, mistõttu seisis menetlus kohtust mittesõltuvatel põhjustel kuni 9. augustini 2022. Siis esitati kohtule taotlus menetluse jätkamiseks, pärast mida ilmnevad kohtuasja arutamises aga seletamatud seisakud ja tõrked. Nii nähtub KIS-ist, et kõnealuse taotlusega tegeles kohus alles 3. veebruaril 2023, s.o pool aastat pärast seda, kui kohtujurist teavitas pooli peatamise aluse äralangemisest ning küsis nende seisukohti.
51. Kui 22. veebruaril 2023 teatasid hagejad, et jäävad mh oma oktoobris 2020 esitatud taotluse juurde kuulata üks hageja vande all ära, siis selle lahendamiseni jõudis kohus alles 27. mail 2024, kui kohus pöördus poolte poole ning küsis nende seisukohta selle taotluse kohta. Olukorras, kus juba veebruari lõpus 2023 oli selge vajadus seda teha, jääb selline viivitus arusaamatuks.
52. 2023. aasta veebruarile järgnenud perioodi tuleb üldiselt iseloomustada kui menetluse seiskumist. Tõsi, 29. mail 2023 on kohus lahendanud hagi tagamise taotluse, kuid see jäi 2024. a mai lõpuni ka viimaseks kohtu menetlustoiminguks. Teisisõnu menetlus seisis täielikult 27. maini 2024. a, misjärel toimunud menetluse taastumine on taas kord eelduslikult selgitatav üksnes kohtuniku suhtes algatatud järelevalvemenetlusega.

(5) Tsiviilasi nr 2-20-8921

53. Ka siin näeb kolleegium õigusvaidluse menetlemisel mitmeid arusaamatuid seisakuid.
54. Kui hagi esitati kohtule 18. juunil 2020, siis kulus maakohtul ca 9 kuud, et saata 26. märtsil 2021. a Justiitsministeeriumile tõlgitud õigusabipalve. Kuivõrd see oli koostatud puudulikult, saadeti see 11. mail 2021 parandamiseks tagasi, misjärel kulus kohtul veel seitse kuud, s.o kuni 22. detsembrini 2021, et see korrektselt vormistada. Vastus Venemaalt jõudis maakohtusse 7. juulil 2022, millele järgneb kohtu toiming hagejale saadetud kohtunõudena alles 5. veebruaril

2023, millele hageja 21. veebruaril 2023. a vastas. Pärast seda on menetlus kohtuasjas juba täielikult seiskunud.

55. Seejuures on kohtuniku mitmed väited menetluse venimise põhjuste kohta eksitavad ja ka arusaamatud. Nii jääb ebaselgeks, mida tähendab hageja venekeelsus, millele kohtunik viitab, kuivõrd kohtule esitatud hagi on eestikeelne, tegelikkusele ei vasta aga väide, et kui hageja veebruaris 2023 ei vastanud, pidanuks kohus temaga kontakti otsima – hageja nimelt vastas (vt eelmine punkt). Kohtul olid seega olemas mõlema poole seisukohad ning puudusid sisulised takistused menetlusega jätkamiseks. Raske on aga kommenteerida kohtuniku selgitust, et menetluse läbiviimist takistas „poolte seisukohtade diametraalne erisus“; kui neid ei oleks esinenud, puudunuks eelduslikult juba üldse vajadus kohtu poole pöörduda.

A Maakohtu esimehe süüdistus seoses tsiviilasjade järelevalvemenetlustega

56. Kohtule asetatud järelevalvefunktsioonide täitmine TsMS § 477² järgi ei pruugi küll endast kujutada õigusemõistmist selle tavapärase tähenduses, kuid see ei õigusta seadusest tulenevate ülesannete unarusse jätmist. Süüdistuse selle osa mahtu ning ühtaegu kasinat kaalukust süüdistuse kui terviku kontekstis silmas pidades ei pea kolleegium nende kohtuasjade üksikasjalikku käsitlemist vajalikuks. Seetõttu piirdub kolleegium tõdemusega, et ka kohtunik X ise tunnistab erinevaid minetusi enda ametikohustuste täitmisel vähemalt üheksa järelevalvemenetluse läbiviimisel (vt eelnevalt p 20), selged viited kohtu puudulikule tegevusele on aga täheldatavad ka nt kohtuasjades nr 2-12-14017, nr 2-14-58253, nr 2-14-12129, nr 2-14-53147, nr 2-14-57830, nr 2-15-8431 ja nr 2-16-15759. Kõnekas on ka tõik, et pärast seda, kui kohtunik X 15. juuli 2024. a määrusega teenistusest kõrvaldati ning mitmed tema menetluses olnud kohtuasjad ümber jagati, on menetlused mitmes järelevalveasjas lõpetatud (nt nr 2-16-15759, nr 2-14-57830), mis viitab selgetele tegematajätmistele kohtuniku töös enda ametikohustuste täitmisel.

A Maakohtu esimehe süüdistus seoses kohtunik X suhtes läbi viidud järelevalvemenetlusega

57. Ka selles etteheites tuleb jaatada kohtunik X süüd, kusjuures seda ei eitanud ta ka ise.
58. 3. mail 2024 alustas A Maakohtu esimees järelevalvemenetlust kohtunik X suhtes seoses kahtlusega, et kohtunik on paljudes kohtuasjades jätnud menetlustoimingud tähtjaks tegemata või põhjendamatult viivitanud kohtuasjade lahendamisega. Kohtu esimees pöördus kohtunik X poole, lisades nimekirja probleemsetest kohtuasjadest, ning palus esitada 20. maiks 2024 seletus väidetavate viivituste kohta ja seda (vt süüdistuse lisa 1). Kui nimetatud kuupäevaks kohtunik X-lt vastust ei laekunud, pöördus kohtu esimees 22. mail 2024 kirjalikult uuesti kohtuniku poole, märkides: „Ma ei ole Sinu vastust saanud, palun tänase jooksul“, millele kohtunik X vastas: „Palun anda mulle vastuse esitamiseks lisaaega kuni 23. maini 2024“. Selle palve kohtu esimees ka rahuldaski (vt süüdistuse lisa 2). Nimetatud kuupäevaks – ega ka mitte mõneks hilisemaks tähtajaks – kohtunik X esimehe selgitusnõudele aga ei vastanud.
59. KS § 45 lg 1 ls 1 sätestab, et õigusemõistmise korrakohase toimimise, kohtunike kohustuste täitmise ning kohtute infosüsteemi andmete korrakohase edastamise üle teostab järelevalvet kohtu esimees, sama sätte ls 3 konkretiseerib, et kohtu esimees *võib nõuda* kohtunikelt seletusi, kontrollida asjaajamist ja koguda muud vajalikku teavet. Selles sättes avaldub selgelt arusaam, et kohtusüsteem on hierarhiline struktuur, kus kohtu esimehel on seaduses märgitud juhul nii jälgimis- kui ka sekkumispädevus ning kohtunikul lasub KS § 45 lg-st 1 johtuvalt *kohustus anda seletusi* kõigis asjasse puutuvates küsimustes (vt selle kohta täpsemalt: Kohtute seadus. Kommenteeritud väljaanne. Tallinn 2018, § 45 komm 1.1 jj). Distsiplinaarkolleegiumi praktikas on leitud, et sellistele järelepärimistele allumine on kohtunikule kohustuslik (nt

distsiplinaarkolleegeiumi 21. mai 2019. a otsus asjas nr 9-13/19-2, p 15) ning sellele reageerimata jätmine on distsiplinaarsüütegu KS § 87 lg 2 ls 1 tähenduses. Olukorras, kus ainult kohtuniku enda käitumine tingis selle, et kohtu esimees pidi selgitusi küsima mitmekümne kohtuasja menetlemisega viivitamise kohta, mõjub kohatuna kohtuniku põhjendus, et selgitust vajavate kohtuasjade arv oli sedavõrd suur, et ta lihtsalt ei jõudnud seda teha.

60. 3. mai 2024. a järelevalvemenetluse raames märkis kohtu esimees kohtunik X-le saadetud kirjas veel KS § 45 lg 1¹ p-le 1 tuginedes, et kuna *tsiviilasjas 2-19-15112 ei ole Te aasta jooksul teinud lahendit ega viinud läbi ka muud menetlust, siis määrان tähtaja menetluse lõpetamiseks hiljemalt 31.05.2024*. Sellegi suunise jättis kohtunik X järgimata. Ka selline juhis on eelmises punktis esitatud argumentidel kohtunikule täitmiseks kohustuslik ning konkreetse kuupäeva saab järgimata jätta vaid juhul, kui see osutub ebamõistlikuks, s.o mittejärgitavaks, või esineb mõni muu kohtunikust sõltumatu asjaolu (nt terviserike vms). Kuid kolleegeium toonitab, et ka sellisest väidetavast tõrkest tuleb kohtu esimehele kohe teada anda, võimaldamaks viimasel tagada õigusemõistmise korrakohane toimimine. Ühtegi asjaolu, mis praegusel juhul selle juhise eiramist vabandaks, ei esitanud kohtunik X ei kirjalikes seletustes ega ka kolleegeiumi istungil. Lahendi viidatud kohtuasjas tegi kohtunik X alles 12. juulil 2024, seda taas juba teadlikuna distsiplinaarsüüdistuste esitamisest.

KARISTUS

61. Eelneva kokkuvõtteks tuleb esmalt tõdeda, et kohtunik X on 17 kohtuasjas süüliselt rikkunud enda ametikohustusi, rikkudes nõuet lahendada kohtuasi mõistliku aja jooksul ja võimalikult väheste kuludega, sellele lisanduvad veel mitmed süülised minetused järelevalvemenetluste läbiviimisel. Kohtunik on süüliselt eiranud ka kohtu esimehe nõudeid ja suuniseid tema suhtes läbi viidud järelevalvemenetluse käigus, jättes esitamata temalt nõutud seletuse ning lõpetamata ühes kohtuasjas menetluse määratud kuupäevaks.
62. KS § 88 lg 4 sätestab, et kohtunikule karistust määrates tuleb arvestada distsiplinaarsüüteo laadi, raskust ja tagajärgi ning kohtuniku isiksuseomadusi ja muid süüteo asjaolusid. Nimetatud arvesse võttes nõustub kolleegeium süüdistustes tehtud järeldusega, et kuivõrd kohtunik X probleemid ametikohustuste kohase täitmisega on korduvad ja süvenevad, tuleb pöörduda rangeima karistusliigi, s.o ametist tagandamise poole. Enda seisukohta põhistab kolleegeium järgmiselt.
63. Esmalt märgib kolleegeium, et kirjeldatud minetuste eest rangeima karistuse valik ei ole ka varasemat praktikat vaadates enneolematu. Nii on seda õigusjärelmit suhteliselt sarnastel asjaoludel kohaldatud kolleegeiumi 31. oktoobri 2011. a otsuses nr 3-8-11-2-11, kusjuures selles kohtuasjas tunnistati kohtunik süüdi 14 kohtuasjas mõistliku menetlusaja nõude rikkumises, s.o vähemas mahu kui praegusel juhul. Sarnasus praeguse kohtuasjaga on aga ka selles, et ka siis oli kohtunikku juba varem distsiplinaarkorras karistatud seoses süüliste viivitustega ühes kohtuasjas, mis kohtunikku aga kuigivõrd ei motiveerinud enda käitumist muutma.
64. Kohtunik X süüteo iseloomustamisel jääb kolleegeium 15. juuli 2024. a määruses väljendatud seisukohtade juurde. Kohtunikule ette heidetavate süütegude *raskust* on KS § 95 lg 1 tähenduses raske alahinnata; distsiplinaarkolleegeiumi senises praktikas on korduvalt rõhutatud, et õigusemõistmine on kohtu keskne funktsioon ning selle kohustuse süüline mittetäitmine murendab ühiskonna usaldust kohtusüsteemi kui terviku vastu, s.o toob kaasa arvestatavaid negatiivseid *tagajärgi* lisaks konkreetsetele kohtuasjadele ka õiguskorra jaoks laiemalt. Pole põhjust kahelda, et kohtuniku ametiülesannete *järjepidev* täitmata jätmine kahjustab oluliselt kohtu mainet. Seejuures ei tuvastanud kolleegeium, et menetluse venimist oleks tinginud just eestkätt menetlusosalised enda obstruktiivse käitumisega vms. Ka Riigikohtu üldkogu on märkinud, et sellistel asjaoludel on *tegu olulise rikkumisega*, kuivõrd süüliselt põhjustatud

ebamõistlikult pikk menetlusaeg kahjustab menetlusosaliste põhiõigusi ja õigusemõistmise usaldusväärsust (Riigikohtu üldkogu 7. detsembri 2011. a otsus asjas nr 3-8-11-2-11, p 11).

65. Süüteo raskuse osas ei saa alahinnata ka kohtunik X allumatust kohtu esimehele mis väljendub järelevalvemenetluses selgituste andmisest hoidumises ning – mis iseäranis taunitav – tähtaja ignoreerimises, mis talle kohtu esimehe poolt anti ühes konkreetses kohtuasjas menetluse lõpuleviimiseks. See viitab kohtuniku soovimatusele või suutmatusele järgida oma töös kohtusüsteemi üleselt kehtivaid reegleid. Distsiplinaarkolleegiumi istungil kohtunik X küll vabandas kohtu esimehe ees talle antud juhiste täitmata jätmise pärast, kuid ei suutnud sellegipoolest anda mistahes *sisulist selgitust* nende kohustuste eiramise kohta.
66. Rikkumised kohtunik X töös on *samalaadsed* ja järjepidevad. KS § 88 lg 6 sätestab, et distsiplinaarkaristus *kustub*, kui kohtunik pole *aasta jooksul* pärast distsiplinaarkolleegiumi otsuse jõustumist toime pannud uut süütegu. Esmalt tuleb märkida, et kaalukas osa praeguses distsiplinaarasjas kirjeldatud rikkumisi on aset leidnud distsiplinaarkolleegiumi 23. septembri 2022. a otsusega määratud distsiplinaarkaristuse *kehtivuse ajal*. Teisalt aga ei tähenda KS § 88 lg 6 regulatsioon, et puuduks võimalus osutada kohtuniku varasemale teenistuskäigule ning selle käigus tuvastatud distsiplinaarüleastumistele, kuna KS § 88 lg 4 *kohustab* distsiplinaarkolleegiumi karistuse mõistmisel arvesse võtma ka kohtuniku *isiksuseomadusi*, mille hulka kuulub vaieldamatult ka eelnev teenistuskäik, sh võimalikud varasemad (ka kustunud) distsiplinaarkaristused (vt selle kohta ka RKKK 16.02.2023, 1-15-1446/76). Neid varasemaid karistusi ei käsitle kolleegium seega mitte raskendava asjaoluna, küll aga kohtunikku iseloomustava faktina muude asjaolude hulgas otsustamaks, kas varasemad mõjutusvahendid on olnud kohtunik X käitumise suunamisel edukad (vt RKÜK 09.09.2024, 3-24-2147/7, p 15).
67. Seetõttu tuleb tõdeda, et kohtunikku on varem juba korduvalt kohtuasjade lahendamise ja venitamise ja menetlustoimingutega viivitamise eest süüdi mõistetud (Riigikohtu distsiplinaarkolleegiumi 23. septembri 2022. a otsus distsiplinaarasjas nr 9-13/22-2, 27. märtsi 2019. a otsus distsiplinaarasjas nr 9-13/18-3 ja 24. mai 2016. a otsus distsiplinaarasjas nr 9-13-16-1). Tegemist on juba neljanda distsiplinaarkaristusega kohtuniku pelgalt 10-aastase teenistusaja jooksul, kusjuures etteheidete mahud on ajas ainult kasvanud ning rikkumiste laad laienenud. Varasemad mõjutusvahendid, millega on püütud suunata X käitumist enda ametikohustuste korra kohasele täitmisele, on seega jäänud edutuks, s.o näidanud enda ebakohasust.
68. Iseäranis kõnekaks ning kohtuniku süü suurust iseloomustavaks asjaoluks on tõsiasi, et minetuste eest ühes kohtuasjas, mis sisaldub ka praeguses süüdistuses, on kohtunikku juba eelnevalt karistatud (23. septembri 2022. a otsusega distsiplinaarasjas nr 9-13/22-2 tsiviilasjas nr 2-20-16862), kuid ka see ei ole suutnud teda kuigivõrd motiveerida enda ametikohustuste korra kohasele täitmisele, s.o *ei ole avaldanud soovitud mõju* (vt selle kohta Riigikohtu üldkogu 7. detsembri 2011. a otsus asjas nr 3-8-11-2-11, p 11). Sisuliselt demonstreeris kohtunik X sellega enda ükskõikset suhtumist distsiplinaarkolleegiumi lahendisse ning selles tehtud etteheidetesse. Kohtunikule on seega antud korduvalt nii võimalusi kui ka suuniseid enda töö paremaks korraldamiseks, mida ta pole aga ühel või teisel põhjusel soovinud või pidanud vajalikuks arvesse võtta.
69. Paraku tuleb seetõttu tõdeda, et tegu on väljakujunenud ning muutumatu käitumismustriga, kusjuures distsiplinaarkolleegiumi istungil kinnitas kohtunik X otsesõnu, et ennast muuta ta ei suuda ning ka ei kavatse, mis räägib üheselt tema kohtuniku tööks sobimatutest *isiksuseomadustest*. Ühtlasi tuleb märkida, et kuigi enda suhtumises ei näinud kohtunik X mingeid probleeme, siis avaldas ta distsiplinaarkolleegiumi istungil korduvalt rahulolematust enda menetlusgruppi kuuluvate töötajate töö kvaliteediga ja riigikeeleoskuse tasemega, mida

kohtu esimees kolleegiumile usutavalt aga üheselt vastustas. See näitab, et kohtunik X ei suuda jätkuvalt (sh pärast korduvaid distsiplinaarkaristusi) tunnistada tõsiasja, et temale etteheidetavad probleemid lähtuvad siiski esmajoones temast endast, mitte aga kellestki teisest. Samuti selgitas ta kohtuasjade venimist nende sisuga, nimetades neid korduvalt ja otsesõnu *jampslikeks*, mis omakorda väljendab tema teatavat üleolevat ning ükskõikset suhtumist probleemidesse, millega inimesed kohtu poole pöörduvad.

70. Kindlasti ei saa öelda, et kohtunik X oleks enda probleemidega jäetud kohtus üksi. Kohtu esimees kinnitas – ning seda ei vastustanud ka kohtunik X –, et ta on korduvalt püüdnud kohtunikuga töökorraldusest rääkida ning leida probleemidele lahendusi, kuid paraku tagajärjetult. Korduvalt on kohtuniku menetlusgruppi saadetud abijõudu, kuid ka see ei ole kuigivõrd soovitud tulemust andnud, seda eeskätt kohtunikust lähtuvatel põhjustel. Kolleegiumile esitatud statistilised andmed näitavad sedagi, et kohtunik X töökoormus võrreldes enda kolleegidega ei olnud suurem, pigem on talle kohati jagatud vähem kohtuasju, samas on tal võrreldes kolleegidega oluliselt suurem nn vanade asjade jääk.
71. Eeltoodud põhjusil ei näe kolleegium tõsist alternatiivi kohtunik X ametist tagandamisele. Ühtlasi määrab kolleegium, et kohtunik X suhtes 15. juuli 2024. a määrusega valitud meede – distsiplinaarasja menetlemise ajaks teenistusest kõrvaldamine ühes palga vähendamisega poole võrra – tuleb jätta muutmata kuni käesoleva otsuse jõustumiseni.

/allkirjastatud digitaalselt/